

Sygn. akt VIII *Pa* 165/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Sędziowie:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.) SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016r. w Gliwicach

sprawy z powództwa T. B. (B.) i O. C. (Czech)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla i deputat węglowy

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 11 maja 2015 r. **sygn. akt** VI P 297/15

oraz zażalenia powoda

na postanowienie zawarte w punkcie 3 wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 11 maja 2015 r. **sygn. akt** VI P 297/15

1) oddala apelację powódki;

2) oddala zażalenie powoda;

3) zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 67,50 zł (sześćdziesiąt siedem złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

4) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

(-) SSO Mariola Szmajduch (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.)

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pa 165/15

UZASADNIENIE

Powodowie O. C. i T. B. domagali się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. po 597,54 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2014r. do dnia zapłaty oraz poniesionych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniach pozwów wskazano, że powodowie byli zatrudnieni w Kopalni (...) i po przejściu na świadczenia emerytalne nabyli prawo do bezpłatnego węgla (deputatu węglowego). Pozwana jest następcą prawnym (...) Spółki Akcyjnej w G.. Obecnie podstawą prawną dochodzonego świadczenia są § 10 Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego pomiędzy zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych oraz załącznik Nr 14 do Porozumienia. W dniu 6 lutego 2014r. zarząd pozwanej spółki i organizacje związków zawodowych zawarły porozumienie w trybie art. 9¹ k.p. w związku z trudną sytuacją ekonomiczną zakładu pracy, na podstawie którego zmniejszono wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powodowie podali, że z dniem 1 stycznia 2014r. nabyli prawo do bezpłatnego węgla w pełnym wymiarze 3 ton lub 2,5 ton za 2014r. a postanowienia porozumienia z dnia 6 lutego 2014r. nie mogą działać z mocą wsteczną.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w G. w postępowaniu upominawczym w dniu 12 grudnia 2015r. pozwana domagała się oddalenia powództw i zasądzenia od powodów na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podniosła, że prawo do bezpłatnego węgla byłych pracowników zlikwidowanej Kopalni (...) reguluje ustawa z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. z 2007 roku, Nr 192, poz. 1379) – zwana ustawą restrukturyzacyjną. Uprawnieni mogą realizować prawo do deputatu węglowego w dwojaki sposób: w naturze (art. 13 ustawy), a w przypadku złożenia oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust. 3 ustawy), w formie ekwiwalentu pieniężnego, który jest wypłacany obok emerytury (renty) wyłącznie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pozwana wskazała nadto, że uprawnienie powódki T. B. jest realizowane przez ZUS, a O. C. pobiera węgiel w naturze.

W piśmie procesowym z dnia 8 kwietnia 2015 roku powódka T. B. złożyła wniosek ewentualny o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej 1 tony węgla w naturze. Powód O. C. cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia. W/w powodowie wnieśli o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej kosztów zastępstwa procesowego.

W piśmie z dnia 17 kwietnia 2015 roku pozwana odnośnie powódki T. B. wniosła o oddalenie powództwa, zaś w stosunku do powoda O. C. o umorzenie postępowania, a to w związku z cofnięciem powództwa ze zrzeczeniem się roszczenia. Pozwana wniosła o zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

W piśmie procesowym z dnia 5 maja 2015 roku powód O. C. zmienił żądanie pozwu w ten sposób, że zamiast zapłaty ekwiwalentu pieniężnego wniósł o nakazanie pozwanej wydania 1 tony węgla w naturze.

Na rozprawie w dniu 7 maja 2015 roku pełnomocnik powoda O. C. cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia.

Wyrokiem z dnia 11 maja 2015r. sygn. akt VI P 297/15 Sąd Rejonowy w G. oddalił powództwo T. B. oraz umorzył postępowanie z powództwa O. C.. Nadto Sąd Rejonowy zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanej po 135,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok wydał Sąd Rejonowy w oparciu o następujący stan faktyczny.

Bezsporne było, że powodowie lub ich małżonkowie byli pracownikami zlikwidowanej KWK (...). Powód O. C. pobiera od pozwanej deputat węglowy w naturze, natomiast powódka T. B., Powód O. C. pobrał od pozwanej sporną 1 tonę węgla w naturze w dniu 8 stycznia 2015r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył:

Sąd Rejonowy wskazał, iż z dniem 1 lutego 2003r. (...) Spółka Akcyjna w K. na podstawie art. 23¹ k.p. przejęła pracowników (...) Spółki Akcyjnej w G. ((...) S.A.), w skład której wchodziła między innymi zlikwidowana Kopalnia (...).

Dalej Sąd Rejonowy zacytował przepis § 36 ust. 1 (...), zgodnie z którym byłym pracownikom kopalń – emerytom, rencistom,[...] przysługuje deputat węglowy – wg załącznika nr 23.

Zgodnie z załącznikiem nr 23 uprawnienia do bezpłatnego węgla w naturze przysługują emerytom i rencistom w wymiarze: 3 ton rocznie (byłym pracownikom zakładów górniczych, których zobowiązania przejęła (...) S.A., o ile pracownicy ci przeszli na emeryturę lub rentę po dacie wejścia w życie w tych zakładach zakładowej umowy zbiorowej opartej na układzie zbiorowym pracy z dnia 21 grudnia 1991r.) lub 2,5 ton rocznie (pozostałym byłym pracownikom zakładów górniczych, których zobowiązania przejęła (...) S.A., jeżeli uprawnienia przyznano im na podstawie układu zbiorowego pracy z dnia 1 lutego 1980r.). Na wniosek osoby uprawnionej (...) S.A. wypłacała ekwiwalent pieniężny według ceny węgla deputatowego obowiązującej w dniu realizacji świadczenia. (...) dla (...) S.A. nie wskazuje terminu spełnienia świadczenia w postaci bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów.

Sąd I instancji podkreślił, że pozwana nie rozwiązała (...), natomiast wprowadziła w życie porozumienie zawarte w dniu 20 grudnia 2004r. pomiędzy zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych (Porozumienie z dnia 20 grudnia 2004r.), bowiem nie doszło do zawarcia nowego układu zbiorowego pracy.

Uprawnienia emerytów i rencistów (oraz innych osób niebędących pracownikami) przewidziane w (...) wygasły, jednakże zastosowanie mają postanowienia Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r., które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2005r. Powyższa kwestia nie była sporna w niniejszej sprawie.

Zgodnie z § 10 Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r., emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom przysługuje bezpłatny węgiel według zasad określonych w załączniku Nr 14 do Porozumienia.

Zgodnie z postanowieniami załącznika Nr 14 do Porozumienia, prawo do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych realizowane jest w ekwiwalencie pieniężnym; natomiast prawo to na wniosek uprawnionego może zostać zrealizowane w naturze (§ 1.2 i § 2). Bezpłatny węgiel w wymiarze wynikającym z nabytego uprawnienia przysługuje byłym pracownikom którzy do dnia wejścia w życie załącznika korzystali z uprawnienia do bezpłatnego węgla przysługującego zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi przed dniem wejścia w życie załącznika (§ 3.4.1).

Zgodnie z § 7 pkt 1 i 2 załącznika Nr 14 do Porozumienia przepisów niniejszego załącznika nie stosuje się do uprawnionych (emerytów, rencistów i innych osób), których prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U.2007.192.1379 ze zm.) ze środków budżetu państwa. Prawo do bezpłatnego węgla dla uprawnionych węgla dla uprawnionych nie ulega zmianie.

Dalej Sąd I instancji zacytował przepisy powołanej wyżej ustawy, wskazując że po myśli art. 1 pkt 3 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 ustawa określa między innymi zasady wypłacania

ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, zwanego dalej „ekwiwalentem pieniężnym”, rent wyrównawczych, wydawania bezpłatnego węgla w naturze, a także wypłaty zaległych wynagrodzeń.

Zgodnie z art. 12 ust 1 ustawy byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007r., uprawnionemu do bezpłatnego węgla, który uzyskał emeryturę lub rentę przed tym dniem, jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny.

Na mocy natomiast art. 13 ust. 1 punkt 3 ustawy przedsiębiorstwo górnicze wydaje bezpłatny węgiel w naturze, który jest finansowany z dotacji budżetowej, uprawnionemu do jego otrzymania pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem

1 stycznia 2007r., której składniki majątkowe zostały wniesione do spółki, o której mowa w art. 9 ustęp 1, który uzyska emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2016r.

Ilość pobieranego bezpłatnego węgla w naturze nie może być wyższa niż 3 Mg węgla kamiennego rocznie (art. 13 ust 2 ustawy).

Sąd Rejonowy podkreślił, że byłym pracownikom kopalń, które uległy likwidacji w relewantnym czasie, przysługuje prawo dochodzenia uprawnień do bezpłatnego węgla w dwojaki sposób. Uprawniony pracownik może albo dochodzić od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wypłaty ekwiwalentu pieniężnego, albo od danego przedsiębiorstwa górniczego może żądać wydania bezpłatnego węgla w naturze. Niedopuszczalne jest natomiast dochodzenie ekwiwalentu pieniężnego od przedsiębiorstwa górniczego. Pracownik realizujący prawo do bezpłatnego węgla w naturze może jednak zwrócić się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wypłatę ekwiwalentu, jeżeliłoży byłemu pracodawcy pisemne oświadczenie o rezygnacji z uprawnienia do pobierania węgla deputatowego w naturze (zob. art. 12 ust 3 ustawy).

Jak wskazał dalej Sąd I instancji postępowanie dotyczące roszczenie powoda O. C. podlegało umorzeniu z uwagi na fakt, że powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia. Powództwo T. B. podlegało oddaleniu ponieważ uprawnienie do bezpłatnego węgla za 2014 rok powinno być zrealizowane przez ZUS.

Dalej Sąd Rejonowy uzasadnił orzeczenie o kosztach postępowania, wskazując, że umorzenie postępowania oznacza przegranie sprawy przez stronę powodową, jeżeli cofnęła pozew zrzekając się roszczenia, albo jeżeli cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek upadku podstawy faktycznej, który spowodował bezprzedmiotowość żądania. Za stronę przegrywającą sprawę należy uznać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa

Sąd Rejonowy uznał, że wszyscy powodowie przegrali proces i obciążył ich kosztami postępowania strony pozwanej.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożyła powódka T. B..

Zaskarżając wyrok w całości zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 464 § 1 k.p.c. oraz art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez niezastosowanie tychże przepisów i rozpoznanie sprawy pomimo wystąpienia w sprawie podstaw do ustalenia niedopuszczalności drogi sądowej i podstaw dla przekazania sprawy do ZUS,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie, z jakich powodów Sąd I instancji merytorycznie rozpoznaje powództwo ustalając jednocześnie na podstawie pisma pozwanej, że powodowi może przysługiwać świadczenie w formie ekwiwalentu pieniężnego od ZUS na podstawie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015,

- art. 98 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie tj. uznanie powoda za stronę przegrywającą i orzeczenie o kosztach poprzez ich zasądzenie na rzecz pozwanej

w sytuacji, w której nie sposób uznać sprawy za sprawę podlegającą rozpoznaniu przez sąd powszechny, ewentualnie

- naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo zajścia ku temu przesłanek.

Skarżąca wskazała nadto, iż mając na uwadze, treść korespondencji kierowanej do ZUS pozostawała w błędzie, wywołanym przez samą pozwaną, która w pismach z 7 lutego 2014r. oraz z dnia 12 grudnia 2014r. kierowanych do ZUS wskazywała, iż zarówno porozumienie z dnia 6 lutego 2014r. zmniejszające świadczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla jak i podjęta w dniu 10 grudnia 2014r. uchwała Zarządu Kompani Węglowej przywracająca prawo do bezpłatnego węgla „obejmują także uprawnionych (...) w stosunku do których wypłatę ekwiwalentu pieniężnego realizuje ZUS.”

W oparciu o powyższe zarzuty apelująca wniosła o:

- zmianę wyroku Sądu Rejonowego w G. oraz przekazanie niniejszej sprawy na zasadzie 464 § 1 k.p.c. do ZUS, Oddział w Z., względnie uchylenie skarżonego orzeczenia oraz przekazanie niniejszej sprawy na zasadzie 464 § 1 k.p.c. do ZUS, Oddział w Z., ewentualnie o zmianę skarżonego orzeczenia w zakresie pkt 3 (orzeczenia o kosztach) poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami na rzecz pozwanej na zasadzie art. 102 k.p.c.,

- zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, według norm przepisanych,

ewentualnie wniosła o:

- uchylenie skarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi 1 instancji oraz pozostawienie temu sądowi orzeczenia o kosztach postępowania.

Powódka nie zgodziła się z oceną Sądu Rejonowego, iż pozwana pozbawiona była legitymacji bierniej w sprawie, co było podstawą rozstrzygnięcia. Skarżąca powołała się na treść art. 199 §1 pkt 1 k.p.c. wskazując na niedopuszczalność drogi sądowej w niniejszej sprawie. Dalej wskazała, iż w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepis ten uzupełnia norma wyrażona w art. 464 § 1 k.p.c., zgodnie z którą odrzucenie pozwu nie może nastąpić z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, gdy do rozpoznania sprawy właściwy jest inny organ; w tym wypadku Sąd przekaze mu sprawę. Natomiast warunkiem sądowej kontroli uprawnień pracowniczych powinno być uprzednie wydanie przez organ rentowy stosownej decyzji, a następnie wniesienie odwołania do sądu, zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy o sus. Apelująca wskazała, iż w niniejszej sprawie powinien znaleźć zastosowanie przepis art. 464 § 1 k.p.c. W takim przypadku, skoro sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c. to nie sposób dokonywać stosowania reguł rozliczających koszty procesu, skoro sprawa nie ma charakteru umożliwiającego orzekanie przez sąd powszechny. Z ostrożności skarżąca wniosła o nieobciążanie strony powodowej ewentualnymi kosztami postępowania, na zasadzie art. 102 k.p.c. wobec zaistnienia szczególnego przypadku, za którym przemawia fakt pozostawiania przez powoda w błędzie, wywołanym przez samą pozwaną działaniami związanymi ze zmniejszeniem wymiaru przysługującego im prawa do bezpłatnego węgla.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie oddalenia wniosku o zasądzenie zwrotu kosztów procesu wniosł O. C..

O. C. wniosł o zmianę pkt 3 postanowienia i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu , w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie o odstąpienie od obciążania powoda tymi kosztami. Powód wniosł także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania

zażaleniowego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

W treści zażalenia podniósł, że Sąd wadliwie zastosował normę z art. 98 k.p.c., w zw. z art. 203 § 3 k.p.c. uznając błędnie, iż powodowie przegrali sprawę.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Oceniając materiał dowodowy zgromadzony przed Sądem Rejonowym, należało uznać że Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia odnośnie stanu faktycznego, przeprowadził niezbędne postępowanie dowodowe, a następnie dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego zgodnie, z zasadami logiki i doświadczenia życiowego i wyciągnął właściwe wnioski, które legły u podstaw wydania zaskarżonego wyroku.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd I Instancji, uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu Odwoławczego. Stanowisko takie zostało zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 1998r. sygn. I PKN 339/98, OSNP 1999/24/776.

W ocenie Sądu II Instancji podniesione w apelacji strony powodowej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Sąd I Instancji prawidłowo stwierdził, że w przypadku roszczenia zgłoszonego przez powódkę T. B. występuje po stronie pozwanej brak legitymacji biernej.

Zgodnie z obowiązującą nadal ustawą z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz.U. Nr 192, poz. 1379 ze zm.), byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007r., uprawnionemu do bezpłatnego węgla, który uzyskał emeryturę lub rentę przed tym dniem jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny (art. 12 ust 1 ustawy). Warunkiem otrzymania ekwiwalentu pieniężnego jest przedłożenie pracodawcy pisemnego oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust 3 ustawy).

Powódce nie przysługiwało zatem uprawnienie do bezpłatnego węgla w świetle przepisów porozumienia z 20 grudnia 2004r. – w treści paragrafu 7 punkt 1 i 2 załącznika numer 14 do tego porozumienia wyraźnie przewidziano, że przepisów załącznika numer 14 nie stosuje się do osób, których prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest na podstawie przepisów ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego. Nie był natomiast sporny w toku postępowania fakt, iż powódka ekwiwalent pieniężny z tytułu bezpłatnego węgla pobiera z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W konsekwencji należało podzielić stanowisko Sądu I instancji, że powódce nie przysługuje roszczenie przeciwko pozwanej (...) Spółce Akcyjnej o ekwiwalent pieniężny z tytułu do prawa do bezpłatnego węgla. Prawo do bezpłatnego węgla, zgodnie z przepisami ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, powódka mogła realizować od strony pozwanej jedynie w formie bezpłatnego węgla w naturze, a w przypadku żądania ekwiwalentu pieniężnego podmiotem zobowiązanym do wypłaty tego świadczenia jest wyłącznie Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Prawidłowe jest też stanowisko Sądu Rejonowego, że w sprawie nie zachodzi brak dopuszczalności drogi sądowej.

Powódka, podobnie jak wielu innych emerytów i rencistów, wystąpiła przeciwko pozwanej z roszczeniem cywilnym o zapłatę ekwiwalentu z tytułu prawa do bezpłatnego węgla. Dla rozpoznania tej sprawy powołane są sądy powszechne,

jest to bowiem sprawa cywilna w rozumieniu artykułu 1 k.p.c. Żaden przepis nie przekazuje bowiem rozpoznania takiej cywilnej sprawy do właściwości innych organów. W przypadku gdyby przepis prawa przekazywał rozpoznanie takiej sprawy cywilnej do właściwości innych organów, taka sprawa zgodnie z treścią art. 2 § 3 k.p.c. nie byłaby rozpoznawana w postępowaniu przed sądem powszechnym. Natomiast Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest organem właściwym do rozpoznawania sporów powstałych pomiędzy byłymi pracownikami a ich pracodawcami lub następcami prawnymi pracodawców. Droga procesu cywilnego jest więc w tej sprawie dopuszczalna.

Gdyby natomiast powódka wystąpiła przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o zapłatę ekwiwalentu pieniężnego, wówczas na mocy przywoływanego w treści apelacji art. 464 § 1 k.p.c. należałoby przekazać sprawę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako organu właściwego. Powódka jednak nie występowała z powództwem przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych a przeciwko byłemu pracodawcy. Tak więc w sprawie nie zachodziła niedopuszczalność drogi sądowej, która mogłaby prowadzić do przekazania sprawy właściwemu organowi na podstawie art. 464 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy nie naruszył przepisu art. 328 § 2 k.p.c. albowiem uzasadnienie jest wyczerpujące i zawiera wszystkie elementy wymienione w tym przepisie. Sprawa poddaje się kontroli instancyjnej.

Sąd Okręgowy podzielił również stanowisko Sądu Rejonowego w kwestii obciążenia powódki kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej. Orzeczenie Sądu Rejonowego jest w tym zakresie prawidłowe i Sąd ten w sposób szczegółowy podał w treści uzasadnienia motywy takiego a nie innego rozstrzygnięcia.

Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie przegrali proces i obciążył ich kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej na podstawie art. 98 k.p.c. Rozstrzygnięcie to w odniesieniu do powódki T. B. jest prawidłowe

Powódka nie była uprawniona do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla u pozwanej a pobierała go z ZUS. Nawet jeżeli sama była przekonana o słuszności roszczenia, to będąc reprezentowana od początku procesu przez profesjonalnego pełnomocnika, miała szansę oceny zasadności tego roszczenia i konsekwencji przegrania procesu.

Wprawdzie art.102 k.p.c. daje Sądowi możliwość całkowitego lub częściowego odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu, jednak Sąd nie dopatrył się w przedmiotowej sprawie okoliczności pozwalających na zastosowanie tego przepisu.

Należy podkreślić, że sąd nie jest zobligowany do zastosowania powyższego przepisu art. 102 k.p.c., a jedynie ma taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstąpienie od podstawowych zasad decydujących

o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia

społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Taką wyjątkową okolicznością nie jest w niniejszym postępowaniu charakter sprawy, tj. fakt, że powódka wywodzi swoje roszczenie ze stosunku pracy. Ustawodawca nie przewidział bowiem w zakresie postępowania odrębnego jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, żadnych przepisów szczególnych dotyczących zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej, gdy stroną przegrywającą jest pracownik. Pracodawca czy też inny podmiot pozwany przez pracownika ma bowiem pełne prawo do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika, a ten z kolei do stosowanego wynagrodzenia z tego tytułu. Brak bowiem normatywnej podstawy szczególnego uprzywilejowania pracownika w przypadku, gdy jest on stroną przegrywającą proces.

Bez znaczenia jest okoliczność, że powódka była przekonana o słuszności swoich żądań, gdyż z istoty każdego postępowania procesowego wynika jego sporność i zwykle niepewność rozstrzygnięcia, a każda strona wnosząca pozew jest z reguły przekonana

o słuszności swoich żądań i konieczności wystąpienia do Sądu. Zatem subiektywne przekonanie o słuszności żądania nie jest z pewnością okolicznością o jakiej mowa w art. 102 k.p.c., w przeciwnym razie art. 102 k.p.c. miałyby zastosowanie w każdej sprawie, w której powództwo zostałoby oddalone.

Nadto powódka nie wykazała w toku postępowania przed Sądem Rejonowym innych okoliczności np. okoliczności świadczących o jej złej sytuacji majątkowej lub życiowej, która uzasadniałaby całkowite zwolnienie jej z ponoszenia kosztów procesu.

W punkcie 3 wyroku Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego – na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 6 pkt 2 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 13 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 461 ze zm.) – zasądzając od powódki na rzecz pozwanej kwotę 67,50 zł.

Sąd miał na uwadze, że powódka przegrała sprawę również w II instancji, natomiast ze wskazanych wyżej względów brak jest podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c.

Zażalenie powoda O. C. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w pełni podziela argumentację Sądu I instancji zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

W ocenie Sądu II instancji, Sąd Rejonowy słusznie – w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu zawartą w art. 98 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu) – zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego. Sąd orzekający podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego przy ocenie kwestii obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej istotne jest nie tyle, że powód ostatecznie otrzymał od pozwanej bezpłatny węgiel w naturze – czym uzasadnia, iż procesu nie przegrał, a istotne jest że w dacie prowadzenia procesu mógł dochodzić swoich praw bezpośrednio od strony pozwanej.

Powód wytaczając powództwo przekonany był o słuszności swoich racji, gdyż w oparciu o porozumienie ze związkami zawodowymi z dnia 6 lutego 2014r., pozwana zmniejszyła wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powód domagał się jednak, jak zauważył Sąd Rejonowy ekwiwalentu za jedną tonę bezpłatnego węgla – do czego nie był uprawniony, a nie wydania jednej tony bezpłatnego węgla w naturze. Nadto powództwo zostało wniesione w dniu 4 grudnia 2014r. W dniu 10 grudnia 2014r.

podjęta została przez Zarząd pozwanej uchwała nr (...) zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogły pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został jego roczny wymiar za 2014 rok.

Powód pismem z 5 maja 2015r. / karta 81/ wniósł o zobowiązanie pozwanej do wydania jednej tony bezpłatnego węgla w naturze. Tymczasem, jak wynika z materiału dowodowego O. C. pobrał asygnatę na jedną tonę bezpłatnego węgla w dniu 8 stycznia 2015r., to jest jeszcze przed wniesieniem powyższego pisma.

Pomimo, iż istniała możliwość wcześniejszego cofnięcia powództwa, powództwo zostało cofnięte ze zrzeczeniem się roszczenia dopiero na rozprawie w dniu 7 maja 2015r.

Nie zasługuje zatem na uwzględnienie zarzut skarżącego, iż obciążanie go kosztami procesu jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Pozwana, mimo iż zmniejszając przysługujący powodowi bezpłatny węgiel o jedną tonę dała mu powód do wytoczenia powództwa, to jednak jeszcze przed doręczeniem odpisu pozwu wycofała się z wcześniejszych postanowień i przywróciła prawo powoda do bezpłatnego węgla w poprzednim wymiarze. Wprawdzie w dacie złożenia pozwu tj. 4 grudnia 2014r., powód nie wiedział o treści uchwały z dnia 10 grudnia 2014r., jednak dowiedział się o niej najpóźniej 8 stycznia 2015r. bowiem w tej dacie pobrał sporną 1 tonę węgla w naturze. Już wówczas mógł cofnąć powództwo. Wprawdzie takie oświadczenie złożył w piśmie z 8 kwietnia 2015r. jednak w kolejnym piśmie z 5 maja 2015r wniósł o wydanie 1 tony węgla. Zatem cofnięcie powództwa zostało cofnięte i tym samym powód dał podstawę do dalszego prowadzenia procesu, w którym strona pozwana, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika brała aktywny udział.

Powód od początku procesu był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, co zwiększało jego wiedzę prawniczą w niniejszej sprawie i pozwalało na lepszą ocenę szans wygrania procesu, nadto pozwalało ocenić konsekwencje jego przegrania.

W przypadku O. C. aktualne są rozważania co do art. 102 k.p.c poczynione w stosunku do powódki T. B..

Bez znaczenia jest okoliczność, że powód był przekonany o słuszności swoich żądań, gdyż z istoty każdego postępowania procesowego wynika jego sporność i zwykle niepewność rozstrzygnięcia, a każda strona wnosząca pozew jest z reguły przekonana o słuszności swoich żądań i konieczności wystąpienia do Sądu. Zatem subiektywne przekonanie o słuszności żądania nie jest z pewnością okolicznością o jakiej mowa w art. 102 k.p.c., w przeciwnym razie art. 102 k.p.c. miałyby zastosowanie w każdej sprawie, w której powództwo zostałoby oddalone.

Nadto powód nie wykazał w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, innych okoliczności np. okoliczności świadczących o ich złej sytuacji majątkowej lub życiowej, która uzasadniałaby całkowite zwolnienie go z ponoszenia kosztów sądowych.

Reasumując należy wskazać, że Sąd Rejonowy rozważył wszystkie powyższe okoliczności a w konsekwencji wydał prawidłowe rozstrzygnięcie.

Mając to na względzie, zażalenie oddalono na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c.

W pkt 4 wyroku orzeczono na podstawie § 13 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.461ze zm.), Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

(-) SSO Mariola Szmajduch (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sędzia Przewodniczący Sędzia